

VEDLEGG

Problem med dagens ordning.

1. Dårlig samsvar mellom reelt, erstattet og påstått tap.

Det fremgår av rovviltmeldingen at antall sau/lam med vurderingen "dokumentert/antatt" tatt av rovdyr i liten grad samsvarer med antall sau/lam erstattet. Dette trass i at dokumentert tatt av rovdyr i denne sammenheng kun betyr at det er en sannsynlighetsovervekt for at husdyrene faktisk er tatt av rovdyr.

Eksempelvis ble det i 2002 gitt erstatning for 14 ganger flere sau/lam tatt av gaupe enn dokumentert og 15 ganger flere enn dokumentert ble erstattet som tatt av jerv.

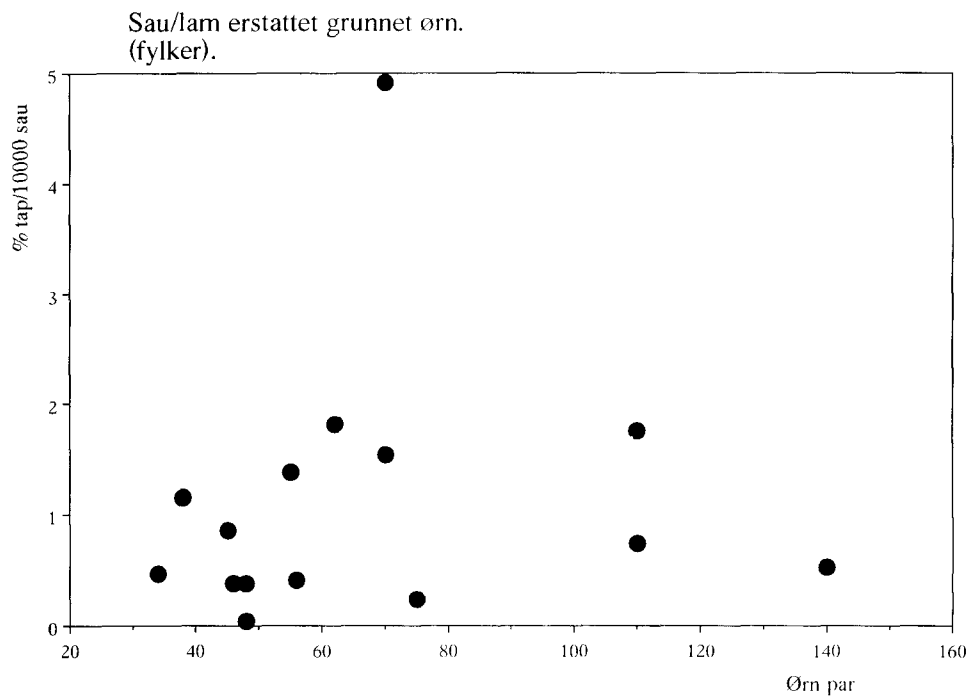
Enda værre er det mht rein, hvor det i sesongen 2002/03 ble erstattet 25 ganger flere dyr som tatt av jerv enn dokumentert, 18 ganger flere som tatt av gaupe og 14 ganger flere enn dokumentert som tatt av ørn.

Forskjellen mellom oppgitt rovvilttap og erstattet tap er også betydelig. Eksempelvis ble det i 2002/03 oppgitt 3 ganger flere rein tatt av rovdyr enn det som ble erstattet.

2. Dårlig samsvar mellom antall rovdyr og erstattet antall husdyr.

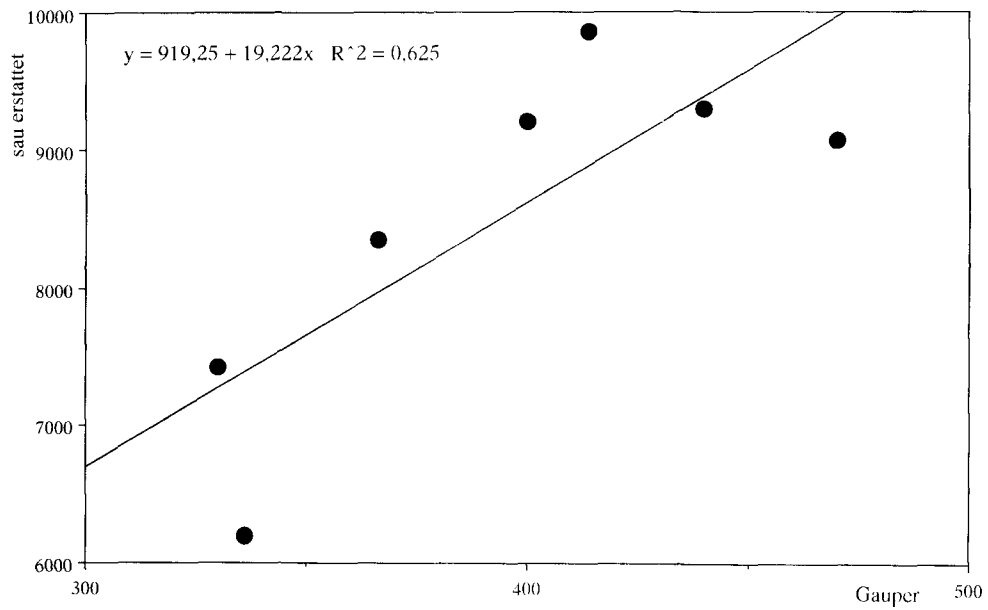
Antall erstattet husdyr (dvs. dyr antatt tatt av rovvilt) samsvarer ikke med bestanden av rovdyr som man skulle forventet.

NINA Fagrapport 58 har analysert tap av sau og lam erstattet som tatt av ørn i rovviltbasen, og konkluderer med at "**det er ikke funnet noen sammenheng mellom kongørnbestand og tap hverken på fylkesbasis eller på kommunebasis.**"

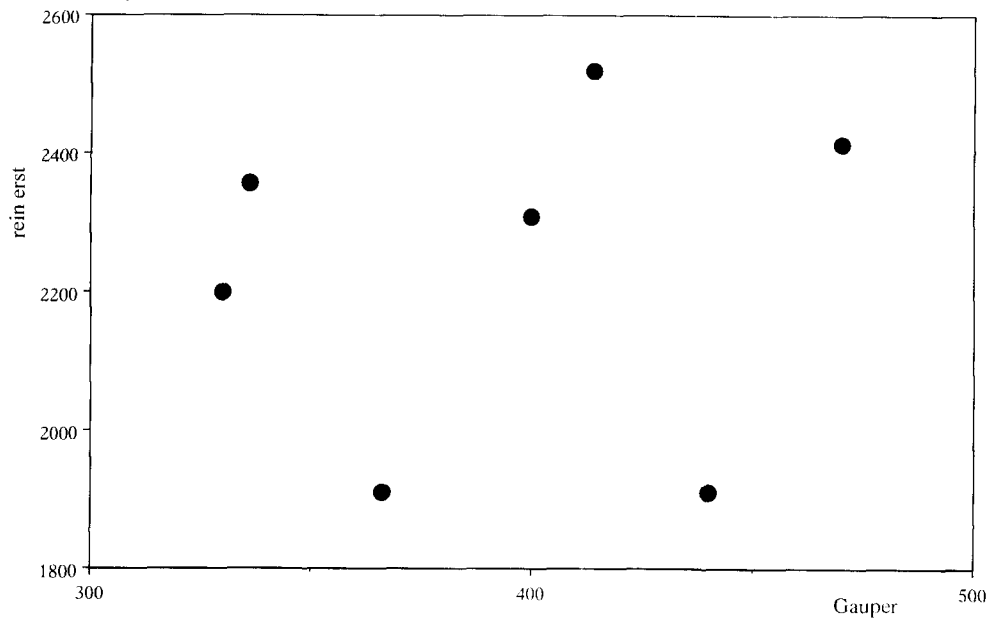

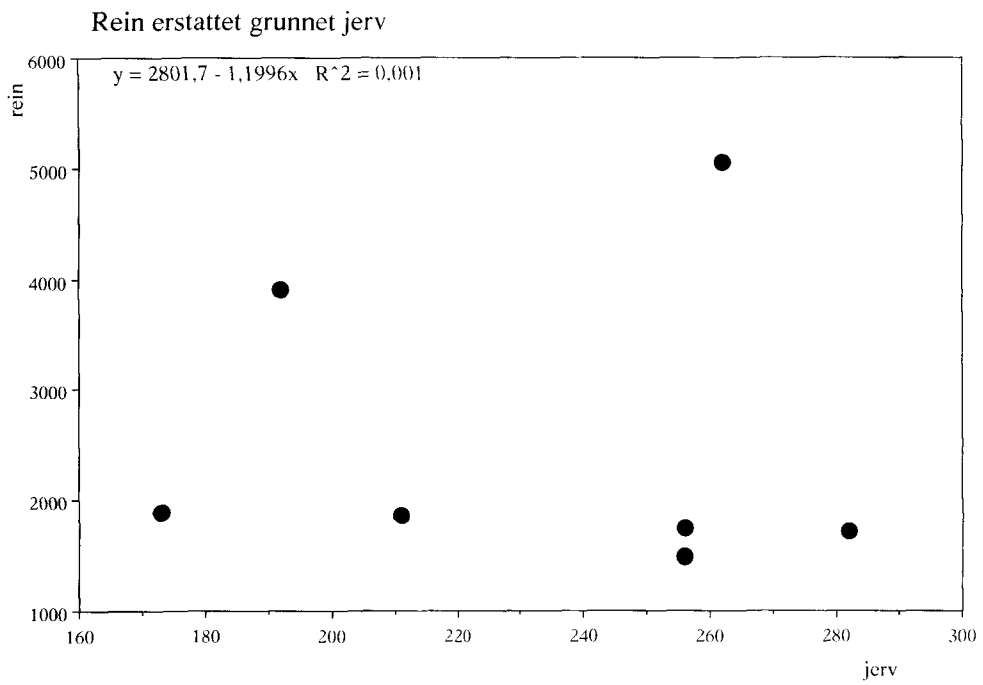
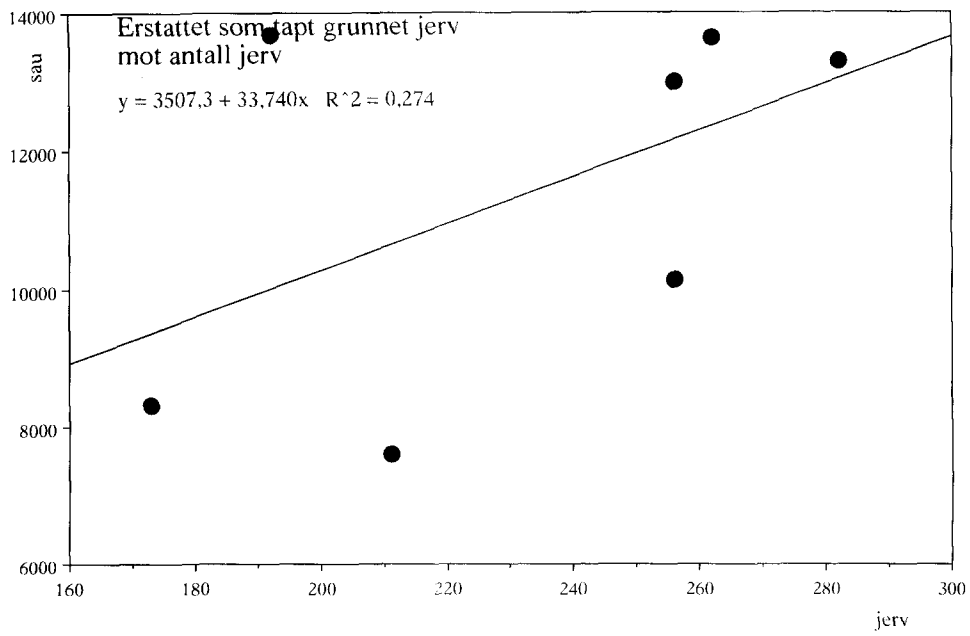
For gaupe synes det å være en viss sammenheng mellom tap av sau/lam og totalbestanden i Norge, men det er **ingen tilsvarende sammenheng mellom reinsdyr erstattet som tatt av gaupe og gaupebestanden. Tilsvarende synes også å gjelde for jerv.** (se figurer nedenfor).

Erstattet som tapt grunnet gaupe
mot antall gauper.
(Fylker).

Erstattet rein tap
mot antall gauper.
(fylker).

3. Dårlig samsvar mellom påstått /erstattet tap og rovdirenes biologi.

I både Økoforsk utredning 1986:5:54 og NINA Forskningsrapport 9 (1990) konkluderes det med at "erstatningskravene for sau og lam som følge av kongeørnskade i Norge ikke står i rimelig forhold til det som er kjent om ørnas biologi". Dette er åpenbart også tilfelle for de andre rovdirene. Dersom erstatningene er reelle betyr det at samtlige arter har husdyr som hovednæring, noe som i liten grad samsvarer med undersøkelser av mageinnhold og dietter hos de forskjellige artene.

4. Manglende hensyntaking til kompensatoriske tap.

Flere internasjonale forskningsrapporter har dokumentert at de forskjellige rovdireartene påvirker hverandre, og at fravær av topp predatorer som ulv eller gaupe fører til større bestander av mellomstore rovdire som f.eks. rødrev. Dette fører igjen til større tap og mindre antall småvilt. Det er derfor også rimelig å anta at tilstedeværelse av ulv og/eller gaupe vil medføre mindre tap av husdyr grunnet lavere bestand av rødrev. Rødrev var tidligere regnet som den største "skadevolderen" og det ble enkelte år erstattet like mange lam og sau grunne rødrev som det totale tapstallet grunnet rovdire i dag.

Rødreven er også i dag en stor skadevolder i områder med få andre rovdire:

Tap grunnet rovdire i Vest-Agder 2002 (sau og lam):

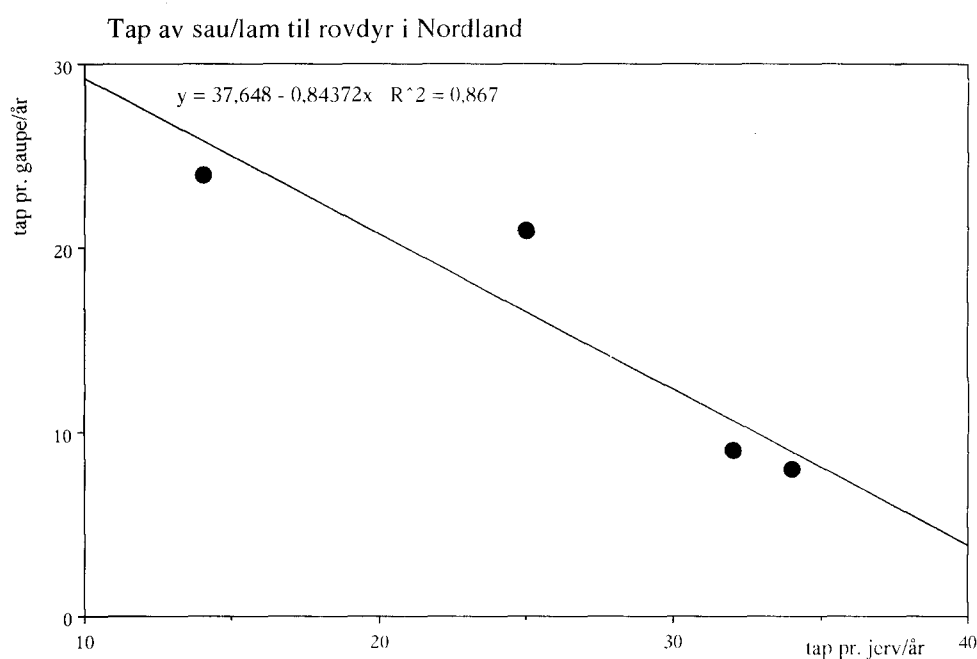
Arter	Hund	Rødrev	Ulv	Ørn	Gaupe
Antall drepte	24	17	10	5	3

Bestanden av Rødrev i Sogn og Fjordane er økende og fylkesmannen mener at rev kan bli en like stor skadevolder som jerv.

NINA Minirapport 056 (Rødrevens økologi: et pilot studie) fant store forskjeller i årlig overlevelse mellom rådyr øst og vest for Øyern.

Rødreven er den klart største dødsårsaken det første leveområdet i kulturlandskapet vest for Øyern. Øst for Øyern (hvor det er forekomst av ulv og flere gaupe) er dødsårsakenene mer likt fordelt mellom rev, gaupe, jakt og påkjørsler.

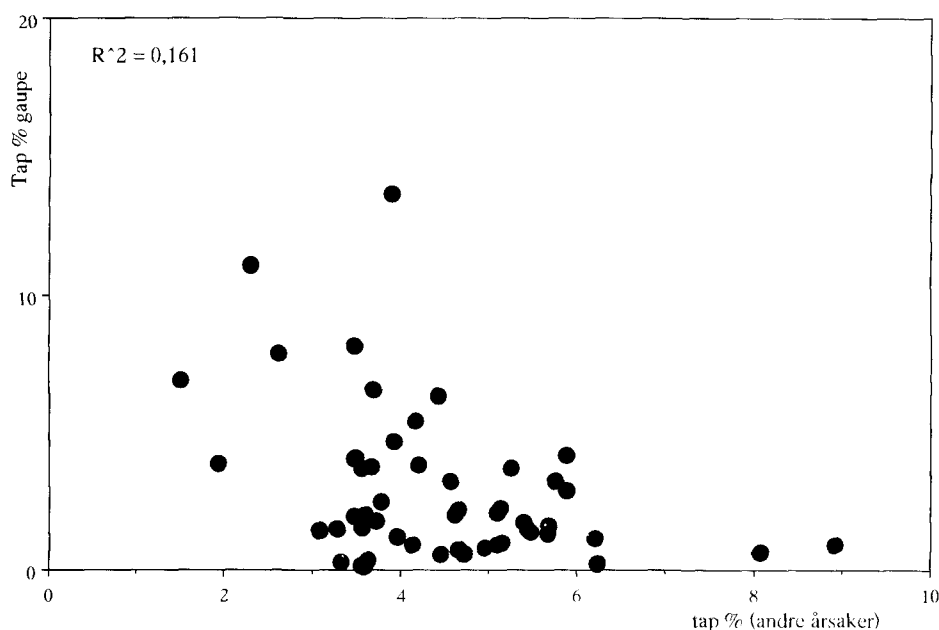
Statistikken over tap av sau/lam til rovdyr i Nordland for de siste fire årene viser også at tap pr. gaupe/år sank med økning i tap pr. jerv/år:

Dette er ikke oppsiktsvekkende. Forskning på gaupe og jerv- tap i Nord-Trøndelag viste at når reintap grunnet gaupe sank (grunnet økt felling av gaupe) holdt totaltapene seg likevell høye samtidig som jervens andel økte, uten at noe tydet på at antallet jerv var økende. Dette ble tolket som at jerven i større grad måtte drepe maten når den ikke lenger kunne utnytte kadaver etter gaupe som tidligere. Jervprosjektet i Troms har også dokumentert at jerv i større grad utnytter rester av rein drept av gaupe. Forskerne bak disse prosjektene påpeker at resultatene er viktige i forhold til vurderinger av erstatninger for rovdyr tap. (Norges Forskningsråd. Delrapport 3 fra forskningsprogrammet Bruk og forvaltning av utmark, 2001).

En sammenligning mellom **tap som ikke skyldes fredete rovdyr** mellom fylker med slike, og fylker uten faste bestander av fredete rovdyr (Rogaland, Hordaland, Sogn og Fjordane) viste signifikant **større** slike tap i "rovdyrfrie" fylker. Gjennomsnittstap i gaupefrie fylker i 2002 var 5,94 %, mot 4,17 % i fylker med faste bestander av gaupe og andre fredete rovdyr.

Det er derfor rimelig å regne med et kompensatorisk tap på rundt 1,8 prosent.

Kompensatoriske tap kan skyldes andre faktorer enn konkurranse mellom rovdyrene. Eksempelvis vil både sau, lam og reinsdyr få økt dødelighet ved for store tettheter og for dårlige beiteforhold.

Fachald et al. (NINA Fagrappport 76, En økologisk bærekraftig reindrift) fant bl.a. at det i områder med kontinentale vinterbeiter er en nøye sammenheng mellom slaktevekt av rein og krav/erstatning, og påpeker at flere rapporter dokumenterer at underernært rein er ekstra sårbar overfor rovdyr.

Ved undersøkelse av reinsdyrflokker i Finnmark fant de at kalver som døde på frie beiter var betydelig lettere ved slipp enn kalvene som overlevde den første måneden, og konkluderte derfor med at også tap til rovdyr var kondisjonsbetinget, og at deler av dette tapet var kompensatorisk. Det vil si at simlene som mistet kalven til rovdyr med stor sannsynlighet ville mistet kalven uansett.

Hovedkonklusjonen var at **"dagens rovviltskadeerstatning ser ut til å kompensere for de negative effektene av mangelfulle vinterbeiter og små dyr"**.

I en oppfølgings artikkel i det anerkjente fagtidsskriftet Oecologia (2003, 137:370-76) konkluderer Tveraa et.al. med at "our results indicate that a compensatory relationship exists between mortality due to food limitation and predation. Thus, **the impact of calf predation on reindeer demography and population dynamics may be limited**".

Åge Simonsen
Saksbehandler